

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการเขียนโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพโดยประชาชนด้วยประชาชน :กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหาดอาษา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

The model of the participation in health problem by people with people: A Case study of Hadarsa Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chainat Province

วารสารณ์ อังพานิชย์¹ อุไรวรรณ โห้กุ่ม² สุเพ็ญณี พร้อมทอง³

¹สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี ²โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหาดอาษา จังหวัดชัยนาท ³เทศบาลตำบลหาดอาษา จังหวัดชัยนาท

Varaporn Aengpanich¹ Uraiwan Hookui² Supenne Promthong³

¹Office of Disease Prevention and Control, region 4 Saraburi. ²Hadarsa District Health Promoting Hospital, Chainat Province. ³Hadarsa Sub-district Municipality, Chainat Province.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเขียนโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพโดยประชาชนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหาดอาษา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงจำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มประกอบด้วย 1) กลุ่มบุคคลเป้าหมายหลัก ได้แก่ แกนนำชุมชน 2) กลุ่มนักพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น/นักวิชาการจากโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล และ 3) กลุ่มนักวิจัย ได้แก่ นักวิชาการจากศูนย์วิชาการในพื้นที่ วิธีศึกษามี 3 ระยะคือระยะเตรียมการ ระยะปฏิบัติการ และระยะติดตามประเมินผล การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกข้อสังเกตและการวิเคราะห์เนื้อหา(content analysis)แบบมีส่วนร่วม จากกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน รวมถึงข้อสังเกตจากการเข้าไปอยู่และปฏิบัติตนให้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ศึกษา ซึ่งเป็นการสังเกตข้อมูลจากผู้วิจัยเอง จากการเข้าร่วมกิจกรรมและจากการอนุมัติโครงการที่เสนอโดยแกนนำชุมชนต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลในพื้นที่

ผลการศึกษา พบว่า แกนนำชุมชนเทศบาลหาดอาษา สามารถเขียนโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพได้ด้วยตนเองโดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลจำนวน 9 โครงการ/9 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน เริ่มต้นจากการเตรียมทีมนักวิจัย ทีมนักพัฒนา และทีมแกนนำชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ชุมชน ร่วมกันสร้างภาพฝันด้านสุขภาพของชุมชน เรียนรู้กระบวนการแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ การกำหนดกิจกรรมที่ควรพัฒนา และเขียนในรูปโครงการแก้ไขปัญหา จากการสร้างรูปแบบดังกล่าวส่งผลให้เกิดนวัตกรรมในชุมชน เช่น สบู่ป้องกันยุง เป็นต้น ข้อเสนอแนะ หน่วยงานภาครัฐควรปรับบทบาทใหม่จากการเป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้เสริมพลังชุมชน และเป็นผู้ร่วมออกแบบกระบวนการเพื่อให้ชุมชนเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อตนเอง เพื่อสุขภาพตนเอง และเพื่อความยั่งยืนของชุมชน หน่วยงานวิชาการควรเน้นการสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชนและสนับสนุนให้เกิดการนำเสนองานผ่านเวทีวิชาการต่างๆเพื่อการเรียนรู้และขยายผลสู่พื้นที่อื่นต่อไป

Abstract

The purpose of this research was to build a model for developing health problem solving project by citizens with an emphasize on community participation: A Case study of Hadarsa Sub-district Municipality, Saphead District, Chainat Province. A participatory action research was applied. Study populations were purposively selected and they consist of 30 participants from 3 groups: 1) main target group, i.e., community leaders, 2) developer group, i.e., local administrators, officers of sub-district health promotion hospitals, and 3) researcher group, i.e., technocrats from regional office of technical departments. Three phases of the study included preparation, implementation, and monitoring & evaluation. Data collection, recording and content analysis were done following participant observation by engaging researchers as a part of the local team in the development process in the study area and success in project approval to use sub-district health fund.

The study result found that community leaders Hadarsa Sub-district Municipality successfully wrote the project by themselves. The 9 projects proposed from 9 villages were approved by the sub-district health fund committee. The success was attributable to community participation learning process, starting from preparing teams of researchers, developers and community leaders, community diagnosis, a developing shared vision of desired community health, learning sub-district strategic map, selecting appropriate activities, project proposal writing. This model resulted in innovation, e.g., soap for mosquitoes prevention in the community. Recommendations: Government agencies should modify their role from conductor to facilitator and engage in the process of community development for better health and sustainability. Technical offices should focus on building community development model to be learning center of community and support villagers to present project outcomes at seminars for knowledge sharing and scaling-up in different areas.